

## قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی و استلزامات آن برای برنامه‌های درسی فنی و حرفه‌ای

آورد تا فرایند برنامه‌ریزی درسی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی مورد بازنگری قرار گیرد. قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی که در ۱۱ ماده و ۷ تبصره تنظیم شده، شامل این موارد است: اهداف (ماده ۱)؛ وظایف (ماده ۴)؛ ارکان (ماده ۵)؛ اصطلاحات و تعاریف (ماده ۲)؛ و همچنین: مجریان و نحوه اجرا (ماده ۳)؛ چگونگی سیاست‌گذاری (ماده ۶)؛ چگونگی تدوین چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی (ماده ۷)؛ ترکیب اعضا و نقش شورای عالی آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی (ماده ۶)؛ سطوح صلاحیت حرفه‌ای ملی (ماده ۸)؛ چگونگی کنترل تضمین کیفیت نظام (ماده ۹)؛ و ...

نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی و چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی به منظور گسترش شایستگی حرفه‌ای، ارتقای جایگاه آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی، کاهش فاصله سطح شایستگی نیروی کار کشور با سطح استاندارد جهانی، هماهنگی در سیاست‌گذاری کلان، مدیریت در برنامه‌ریزی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی، و تربیت نیروی کار شایسته ایجاد شده است.

**کلیدواژه‌ها:** آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی، نظام آموزشی، صلاحیت حرفه‌ای، سنجش آموزش

### مقدمه

آموزش‌های فنی و حرفه‌ای دوره دوم متوسطه در آموزش و پرورش کشور یکی از مهم‌ترین الگوهای توسعه منابع انسانی و تربیت افراد برای ورود به بازار کار به شمار می‌روند. اما مشکلات زیادی در این نوع آموزش‌ها وجود دارند. براساس تحقیقات انجام شده، یکی از اساسی‌ترین مشکلاتی که در طراحی و برنامه‌ریزی درسی «آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی» وجود دارد، نارسایی قوانین و مقررات است. تدوین و تصویب سند ملی تحول بنیادین نظام آموزش و پرورش، سند برنامه درسی ملی و همچنین قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی که در جهت اجرای بندهای ۱ و ۲ «سیاست‌های کلی اشتغال»<sup>۱</sup> و بندهای «د» و «ه» ماده ۲۱ «قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه»<sup>۲</sup> جمهوری اسلامی ایران» مدون شده است، فرصت مناسبی را فراهم

### قانون نظام جامع از منظر برنامه‌های درسی و صلاحیت حرفه‌ای

۵. ارتقای کیفیت آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی مبتنی بر چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی و کاهش فاصله میان سطح شایستگی‌های مورد نیاز فعلی و آتی بازار کار و شایستگی شاغلان در کشور؛  
۶. فراهم‌سازی زمینه یادگیری مادام‌العمر افراد جامعه برای دستیابی به عدالت آموزشی در حوزه شغل و حرفه؛  
۷. به‌کارگیری سودمندی‌های اجتماعی و فرهنگی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در راستای تعالی جمعیت با ایجاد سازگاری میان نظام‌های تربیتی و آموزش‌های عمومی و فنی و حرفه‌ای؛  
۸. افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه، در سهم‌بری عادلانه در زنجیره تولید تا مصرف؛  
۹. توانمندسازی نیروی کار در راستای محور قرار دادن رشد

«نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی» و «چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی» برای تحقق هدف‌های ده‌گانه زیر تدوین شده‌اند:

۱. ترویج و تقویت فرهنگ کار، تولید، کارآفرینی و اخلاق حرفه‌ای مبتنی بر ارزش‌های اسلامی و ملی؛
۲. آموزش و تربیت نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد، متناسب با نیازهای بازار کار فعلی و آتی، و ارتقای توان کارآفرینی؛
۳. افزایش نقش آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و ایجاد هماهنگی و تعامل بین این نظام با سایر نظام‌های آموزشی و اقتصادی؛
۴. کمک به تولید ثروت و کاهش فقر در جامعه از طریق توانمندسازی نیروی کار و کمک به افزایش اشتغال و خوداشتغالی، و کاهش بی‌کاری؛

## نظام طبقه‌بندی مشاغل و حرف مورد استفاده در این قانون «ایسکو ۲۰۰۸» است. در این قانون شایستگی‌های حرفه‌ای شامل شایستگی‌های عمومی، غیر فنی و فنی است.

۱۰. فعال‌سازی سرمایه‌های انسانی به منظور توسعه کارآفرینی.

**تبصره:** دولت مکلف است تمهیدات لازم را برای آموزش و تربیت افراد به منظور کسب شایستگی‌های نوآوری و کارآفرینی در این نظام، در راستای تحقق هدف‌های مذکور در بندهای (۱) و (۲) سیاست‌های کلی اشتغال و بندهای (۱) و (۵) سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ظرف مدت شش ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه و تصویب کند.

این نظام مجموعه‌ای از اجزا و زیرنظام‌ها، شامل قوانین و مقررات، مدیریت و برنامه‌ریزی، نیروی انسانی، و پژوهش و ارزشیابی است که به صورت یکپارچه هدف‌های این قانون را در کشور اجرایی کنند.

در ماده ۴ این قانون، **وظایف** نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی برای تحقق هدف‌ها به شرح زیر تعیین شده‌اند:

۱. آموزش و تربیت نیروی انسانی کارآمد مورد نیاز در بخش‌های متفاوت کشور؛

۲. طراحی، استقرار، به‌کارگیری، نظارت و ارزشیابی چارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی برای تضمین کیفیت؛  
۳. ایجاد هماهنگی در سیاست‌گذاری و مدیریت در برنامه‌ریزی فعالیت‌های آموزشی و تربیتی؛

۴. طراحی و تدوین استانداردهای آموزشی، ارزشیابی و شایستگی حرفه‌ها براساس استاندارد ملی و بین‌المللی طبقه‌بندی حرفه‌ها و شغل‌ها؛

۵. زمینه‌سازی فرصت‌های برابر برای کسب شایستگی‌های حرفه‌ای؛

۶. ایجاد سازوکارهای لازم برای مشارکت بهره‌برداران در تمامی مراحل و فرایندهای آموزشی و تربیتی؛

۷. ایجاد هماهنگی و نظارت بر بودجه‌ریزی و تخصیص

منابع و تسهیلات به دستگاه‌های مجری این آموزش‌ها.  
ماده ۷ قانون، تهیه چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی را با توجه به موارد زیر به عهده دولت گذاشته شده است:

۱. طراحی چارچوب صلاحیت حرفه‌ای باید مبتنی بر شایستگی‌های حرفه‌ای، شامل شایستگی‌های فنی و غیر فنی، از قبیل اخلاق حرفه‌ای و شایستگی‌های عمومی باشد.

۲. کدگذاری حرفه‌ها و شغل‌ها باید براساس آخرین نظام بین‌المللی طبقه‌بندی شغل و حرفه‌ها مصوب سال ۲۰۰۸ میلادی «سازمان جهانی کار» انجام گیرد.

۳. توسعه حرفه‌ای در چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی باید زمینه‌ساز تحرک پذیری افقی و عمودی در گروه‌های بزرگ شغلی را تا سطوح بالا فراهم آورد و سنجش یادگیری مادام‌العمر را امکان‌پذیر کند.

۴. تدوین و تصویب استانداردهای آموزش، ارزشیابی و شایستگی حرفه‌ها باید براساس چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی انجام شود.

۵. مدارک و گواهی‌نامه‌ها در نظام آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی باید مبتنی بر چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی اعطا شوند.

«مرکز ملی سنجش»، به منظور سنجش و تشخیص شایستگی‌ها و صلاحیت‌های حرفه‌ای و شغلی زیر نظر شورای عالی و با مشارکت نظام‌های حرفه‌ای تشکیل می‌شود. مدارک صلاحیت حرفه‌ای و گواهی‌نامه‌های شایستگی شغلی توسط این مرکز اعطای می‌شوند.

### قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی، حرفه‌ای و مهارتی

شامل ۱۱ ماده و ۷ تبصره می‌باشد.

در تاریخ ۱۳۹۶/۰۸/۲۴ در مجلس محترم شورای اسلامی تصویب شد.

در تاریخ ۱۳۹۶/۰۹/۰۸ به تایید شورای محترم نگهبان رسید.

در تاریخ ۱۳۹۶/۰۹/۱۹ به رئیس‌جمهور محترم ابلاغ گردید.

رئیس‌جمهور محترم نیز در تاریخ ۱۳۹۶/۰۹/۲۵ به سازمان برنامه و بودجه ابلاغ کردند.

اقتضای اجرای قانون از محل بودجه دستگاه‌های ذی‌ربط مجری در چهارچوب وظایف قانونی آنها تأمین می‌گردد.

## نظام آت ف ح



## نظام آت ف ح



### تعیین میزان سازگاری قانونی با برنامه های درسی

آموزش ها جدا می کند. با توجه به برنامه درسی ملی ایران، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، سیاست های کلی کشور در بخش اشتغال، اقتصاد مقاومتی و دیگر بخش ها، اصلاح نظام آموزش متوسطه فنی و حرفه ای در دوره دوم متوسطه ضروری تشخیص داده شد. برای طراحی و تدوین برنامه های درسی در گروه ها و رشته های تحصیلی وجود چارچوب و سند طراحی مفهومی الزامی شد و چرخش های تحولی در آموزش های فنی و حرفه ای صورت گرفت.

#### • نوآوری و کارآفرینی

یکی از مؤلفه های اصلی قانون نظام جامع است که در بندهای ۱، ۸ و ۱۰ ماده یک آن، بر ترویج فرهنگ کار، افزایش سهم نیروی انسانی در زنجیره تولید تا مصرف

یکی از مهم ترین مؤلفه های نظام آموزشی فنی و حرفه ای، «برنامه درسی» است. برنامه درسی فنی و حرفه ای مجموعه ای از استانداردهای دنیای کار، هدف ها، محتوا، روش ها، راهبردهای یاددهی - یادگیری، تجهیزات، زمان، فضا، استاندارد شایستگی ها، مواد آموزشی و استاندارد ارزشیابی است که دانش آموز (هنرجو)، کارآموز یا مربی را برای رسیدن به آن هدف ها در حوزه آموزش های فنی و حرفه ای هدایت می کند. دامنه شمول برنامه درسی در حوزه آموزش های فنی و حرفه ای، دربرگیرنده دنیای کار و دنیای آموزش است.

برنامه درسی آموزش فنی و مهارتی دارای ویژگی هایی نظیر تأکید بر نیازهای شغلی، تمرکز بر شایستگی ها و نگرش ها، ارتباط مستقیم با محیط کار، و پاسخگو بودن به تغییرات فناوری در جامعه است که آن را از سایر

از طریق آموزش، مهارت، خلاقیت و کارآفرینی، و فعال‌سازی سرمایه انسانی به منظور توسعه کارآفرینی تأکید شده است. برنامه درسی نظام جدید، با رویکرد شایستگی‌محور در آموزش و ارزشیابی، با تغییرات اساسی در محتوا و ارائه آموزش و توجه به شایستگی‌های غیرفنی، همچون نوآوری و کارآفرینی، همراه است، به طوری که در آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای، هنرجو علاوه بر توانایی و شایستگی برای اشتغال مفید باید بتواند شایستگی‌های غیرفنی را در سازگاری با تغییرات محیط کار و فناوری نشان دهد. در همین راستا، کارگاه نوآوری

و کارآفرینی در نظر گرفته شده است و در بازطراحی برنامه درسی، کتاب‌ها براساس نوآوری و کارآفرینی طراحی شده‌اند.

اجرای این آموزش به هنرآموزانی نیاز دارد که با هدف آموزش نوآوری و کارآفرینی، بهبود و توسعه کسب‌وکار برای کسب درآمد و افزایش اشتغال آشنا باشند و آموزش‌های لازم را در زمینه حل خلاقانه مسائل، نوآوری و تجاری‌سازی محصول، طراحی کسب‌وکار، بازاریابی و فروش، و ایجاد کسب‌وکار نوآورانه دیده باشند.



## چارچوب صلاحیت حرفه‌ای قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی

### ● اخلاق حرفه‌ای

آموزش اخلاق حرفه‌ای از دیگر مؤلفه‌های اصلی قانون نظام جامع است که در ماده‌های ۱ و ۷ این قانون مورد تأکید قرار گرفته است. برنامه درسی نظام جدید در خوشه درس‌های شایستگی‌های غیرفنی آموزش، این شایستگی را به صورت کتابی مجزا لحاظ کرده است که در پایه سوم تمامی رشته‌ها تدریس می‌شود. شایستگی مزبور، ضمن ترویج و تقویت فرهنگ اخلاق حرفه‌ای، نقش تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری ارتباط بین آموزش‌های رسمی و بازار کار ایفا می‌کند. آموزش این شایستگی ضروری دنیای کار نیازمند هنرآموزانی است که علاوه بر دارا بودن مهارت‌های فنی، مراتبی از سطوح شایستگی‌های اخلاق حرفه‌ای را، همچون امانت‌داری، مسئولیت‌پذیری، درست‌کاری، رعایت انصاف، بهره‌وری را به منظور درک موقعیت و برخورد مناسب با چالش‌ها و مسائل اخلاقی حرفه و شغل، آموزش دیده باشند.

### ● استاندارد شایستگی حرفه‌ای

بندهای ۲ و ۵ هدف‌های چارچوب صلاحیت حرفه‌ای در آموزش شایستگی‌ها متناسب با نیازهای بازار کار فعلی و آتی تأکید دارند. در برنامه درسی جدید فنی و حرفه‌ای، استاندارد شایستگی حرفه‌ای رشته‌ها با استفاده از «دیکوم» و توسط متولیان صنعت، بازار کار، اتحادیه‌ها و صنف‌ها و به کمک تجزیه و تحلیل مشاغل تهیه شده است. در فرایند برنامه‌ریزی درسی، در بخش دنیای کار به طراحی و تدوین استاندارد مذکور پرداخته شده است. در تدوین این استاندارد به فعالیت موجود در حرفه، وظایف و کارها، شرایط و ویژگی‌های محیط کار و دانش توجه شده است.

در ماده ۹ این قانون، مرکز ملی سنجش پیش‌بینی شده است که زیر نظر شورای عالی و مبتنی بر چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی مدارک صلاحیت حرفه‌ای و گواهی‌نامه‌های شغلی را اعطا می‌کند.

### ● نظام‌های طبقه‌بندی مشاغل و حرف جهانی

طبق ماده ۴ قانون نظام جامع، طراحی و تدوین استانداردهای آموزشی، ارزشیابی و شایستگی حرفه‌ها

بر اساس استاندارد ملی و بین‌المللی طبقه‌بندی حرف و مشاغل صورت می‌گیرد. استفاده از نظام‌های طبقه‌بندی مشاغل و حرف جهانی، با روش‌های زیر در بخش «نیازسنجی برنامه درسی نظام جدید برای هر رشته» انجام شده است:

۱. استخراج مشخصات شغل‌ها و حرفه‌های موجود در برنامه درسی، شامل کد، عنوان و شرح مختصر شغل و حرفه (تکمیل نمون برگ ۱-۱؛ شیوه استخراج اطلاعات؛ مطالعه اسنادی و بحث و گفت‌وگوی کارشناسی کمیسیون)
۲. استخراج شغل‌ها و حرفه‌ها در حوزه کاری با توجه به مطالعات و بررسی‌های زیر (تکمیل نمون برگ ۲-۱):
  - ۲-۱ الف. بررسی شغل‌ها و حرفه‌های ایسکو ۲۰۰۸.
  - ۲-۱ ب. بررسی شغل و حرفه‌های تعریف شده در مرکز آمار ایران.
  - ۲-۱ ج. بررسی شغل و حرفه‌های پیشرو شغل‌ها و حرفه‌های سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای.
  - ۲-۱ د. بررسی شغل‌ها و حرفه‌ها در کشورهای صاحب سبک در آموزش فنی و حرفه‌ای (از میان استانداردهای طبقه‌بندی شغل‌های مالزی، استرالیا، آسمان و ...).
  - ۲-۱ هـ. بررسی نظام طبقه‌بندی شغل‌ها و حرفه‌ها در اصناف، اتحادیه‌ها و شرکت‌ها.

### ● توسعه حرفه‌های شغل‌ها

قانون نظام جامع، توسعه حرفه‌ای در چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی را با تحرک‌پذیری افقی و عمودی در گروه‌های بزرگ شغلی تعیین کرده که در بند ۳ ماده ۷ این قانون به آن اشاره شده است. سطوح صلاحیت حرفه‌ای ملی در هشت سطح، از کارگر ساده تا دکترای حرفه‌ای، از این قرارند: در طراحی برنامه‌های درسی نظام جدید آموزش‌های

فنی و حرفه‌ای نیز، به تدوین توسعه حرفه‌ای در طراحی مفهومی حرفه در بخش دنیای کار توجه شده است. ساختار توسعه حرفه‌ای برنامه درسی نظام جدید هم تا دکترای حرفه‌ای را پوشش می‌دهد، اما با توجه به مأموریت وزارت آموزش و پرورش، تا سطح ۳ به آن پرداخته شده است.

### ● انواع شایستگی‌های حرفه‌ای (عمومی، غیرفنی و فنی)

ماده ۷ قانون نظام جامع بر طراحی چارچوب صلاحیت حرفه‌ای مبتنی بر شایستگی‌های حرفه‌ای و بر اساس مجموعه‌ای منسجم از دانش، مهارت و نگرش تأکید دارد. نظام جدید در آموزش فنی و حرفه‌ای بر شایستگی‌های حرفه‌ای تمرکز دارد. شایستگی‌ها را به‌عنوان پیامدهای آموزشی در نظر می‌گیرد که فرایند نیازسنجی، طراحی و تدوین برنامه درسی و ارزشیابی بر اساس آن‌ها انجام می‌شود. شایستگی‌ها را می‌توان به شایستگی‌های فنی (در یک حرفه یا مجموعه‌ای از حرفه‌ها)، غیرفنی (اعم از شایستگی‌های تفکر، نگرش سیستمی، یادگیری مادام‌العمر، کاربرد فناوری، ارتباط مؤثر و کار تیمی، اخلاق حرفه‌ای، کارآفرینی و ...) و عمومی دسته‌بندی کرد. در همه پایه‌ها، درس‌های شایستگی متناسب با رشته طراحی شده‌اند. رسیدن به فراگیرندگان به حداقلی از همه شایستگی‌ها، به‌عنوان هدف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، در این رویکرد مورد توجه قرار می‌گیرد.

رویکرد نظام جدید فنی و حرفه‌ای مستلزم تغییرات اساسی در تربیت هنرآموز است. هنرآموزانی مورد نیازند که علاوه بر داشتن مهارت فنی در رشته‌ای که تدریس می‌کنند، به شایستگی‌هایی که هنرجو برای موفقیت در یادگیری، کار و حل مسائل و مشکلات در آینده شغلی و در محیط کار با سطح عملکردی بالا به آن‌ها احتیاج دارند، مسلط باشند.





## استلزامات قانون نظام جامع برای برخی تغییرات در اجرای برنامه درسی در بازه زمانی اصلاح و سازگاری

که می‌باید انجام شود).

- تطبیق استانداردهای آموزش (هدف‌های درس‌ها، محتوا، راهبردهای یاددهی-یادگیری، تجهیزات آموزشی و ... در اولویت قرار دارند)، ارزشیابی (که منجر به اعطای گواهی‌نامه یا مدرک صلاحیت حرفه‌ای می‌انجامد) و شایستگی حرفه‌ای (وظایف، کارها و صلاحیت‌های هر شغل یا حرفه مورد توجه قرار می‌گیرند) در برنامه درسی نظام جدید با چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی و براساس شاخص‌های توافق شده.
- استفاده از سازوکارهای لازم به منظور تأمین اعتبار برای ارتقای کیفیت آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی.
- نظارت و پیش‌بینی سازوکارهای لازم برای تضمین کیفیت تحقق هدف‌ها.
- سازوکارهای لازم برای ارتقای تربیت هنرآموزانی با استانداردهای متناسب با هدف‌های قانون نظام جامع.

تطبیق شرایط فعلی و قانونی به استلزاماتی نیاز دارد که باید اتفاق افتد. از جمله آن‌ها به این موارد اشاره کرد:

- تدوین و کاربست چارچوب صلاحیت حرفه‌ای ملی (براساس شاخص‌های توافق شده که صلاحیت‌ها، مدارک و گواهی‌نامه‌ها را در سطح‌ها و اندازه‌های متفاوت به صورت منسجم به هم ارتباط می‌دهد) در حوزه حرفه و شغل در جهت به رسمیت شناختن یادگیری مادام‌العمر و تعیین شایستگی‌های سطح‌های متفاوت مهارتی (بند ۳ ماده ۲ قانون).

- ایجاد و تجهیز مرکز سنجش آموزش و پرورش فنی و حرفه‌ای و مهارتی، وابسته به شورای عالی برای سنجش ارزشیابی آموزش‌های موضوع قانون نظام جامع و تعیین صلاحیت حرفه‌ای نیروی کار در سطح ملی و منطقه‌ای (استانی).
- تدوین استانداردهای ملی جلب مشارکت تمام افراد ذی‌نفع (تدوین نظام ملی سه تا پنج سال زمان نیاز دارد

جدول ۱. تطبیق درس‌ها - شایستگی‌های رشته فتوگرافیک در نظام جدید

| تخصیص دروس / پیمانانه‌ها و شایستگی‌ها |                               |            |               |           |            |           |
|---------------------------------------|-------------------------------|------------|---------------|-----------|------------|-----------|
| شماره                                 | نام درس / پیمانانه            | کد درس     | نوع درس       | سال / ترم | ساعت تئوری | ساعت عملی |
| ۱                                     | عکاسی پرسنلی و ویرایش تصویری  | ۰۲۱۱۱۰۰۱۱۰ | مشترک در گروه | دهم       | ۱۲۰        | ۱۸۰       |
| ۲                                     | تصویرسازی آموزشی و تایپوگرافی | ۰۲۱۱۱۰۰۲۱۱ | مشترک در رشته | یازدهم    | ۱۲۰        | ۱۸۰       |
| ۳                                     | عکاسی آتلیه و مجالس           | ۰۲۱۱۰۰۳۱۱  | مشترک در رشته | یازدهم    | ۱۲۰        | ۱۸۰       |
| ۴                                     | تصویرگر کتاب کودک و ناظر چاپ  | ۰۲۱۱۰۰۴۱۲  | مشترک در رشته | دوازدهم   | ۱۲۰        | ۱۸۰       |
| ۵                                     | عکاسی طبیعت و گزارشگری        | ۰۲۱۱۰۰۵۱۲  | مشترک در رشته | دوازدهم   | ۱۲۰        | ۱۸۰       |
| ۶                                     | گرافیک نشر و عکاسی مطبوعاتی   | ۰۲۱۱۰۰۶۱۲  | مشترک در رشته | دوازدهم   | ۱۲۰        | ۱۸۰       |

گروه تحصیلی: فرهنگ رهنر  
رشته تحصیلی: فتوگرافیک  
کد رشته تحصیلی: ۰۲۱۱۱۰۰۱۱۱۰

### ارائه پیشنهاد برای رتبه‌بندی هنرآموزان از منظر صلاحیت حرفه‌ای

حرفه هنرآموزی (شایستگی‌های خاص پداگوژیک)، و شایستگی‌های فنی رشته براساس شاخص‌های عملکردی شایستگی در آموزش و تربیت حرفه‌ای که مورد توافق ذی‌نفعان اقتصادی، ارائه‌دهندگان آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، کارشناسان خبره و نظام آموزشی‌اند.

نظام رتبه‌بندی معلمان سال‌هاست که یکی از دغدغه‌های آموزش و پرورش محسوب می‌شود. در حوزه فنی و حرفه‌ای، کسب شایستگی‌های فنی و غیرفنی هنرآموزان می‌تواند معیار مناسبی برای رتبه‌بندی هنرآموزان باشد. این شایستگی‌ها عبارت‌اند از: شایستگی در حرفه معلمی (شایستگی‌های عام پداگوژیک)، شایستگی در

## جدول ۲. شغل‌ها و حرفه‌های مورد نیاز در سطح ملی - سطح مهارت: کارگر ماهر / کاردان در نظام جدید

| کد گروه: ۱ عنوان گروه شغلی: برق |   |                   |           |                   |                    |                           |
|---------------------------------|---|-------------------|-----------|-------------------|--------------------|---------------------------|
| ردیف                            | حرفه / شغل  | کد حرفه / شغل ملی | سطح مهارت | نوع (شغل) یا حرفه | کد تطبیق ISCO ۲۰۰۸ | متولی حرفه / شغل          |
| ۱                               | تکنسین مهندسی کشتی  | ۳۱۵۱              | ۳         | حرفه              | ۳۱۵۱               | ISCO ۲۰۰۸                 |
| ۲                               | تعمیرکاران برق و الکترونیک                                      | ۷۴۱۲              | ۲         | حرفه              | ۷۴۱۲               | ISCO ۲۰۰۸                 |
| ۳                               | سرویس‌کاران و مکانیک وسایل الکتریکی و الکترونیکی                | ۷۴۲۱              | ۳         | حرفه              | ۷۴۲۱               | ISCO ۲۰۰۸                 |
| ۴                               | تکنسین الکترونیکی ایمنی و ترافیک هوایی                          | ۳۱۵۵              | ۳         | حرفه              | ۳۱۵۵               | ISCO ۲۰۰۸ ادغام در بند ۱۸ |
| ۵                               | تکنسین سمعی بصری و پخش برنامه                                   | ۳۵۲۱              | ۳         | حرفه              | ۳۵۲۱               | ISCO ۲۰۰۸                 |
| ۶                               | کنترل‌کننده روبات‌های صنعتی                                     | ۳۱۲۳              | ۳         | شغل               | ۳۱۱۴               | مرکز آمار ملی ۳۱۱۴۳۱      |
| ۷                               | اپراتور تجهیزات اپتیکی الکترونیکی                               | ۳۱۳               | ۳         | شغل               | ۳۱۱۴               | مرکز آمار ملی ۳۱۱۴۳۲      |
| ۸                               | اپراتور تجهیزات ضبط و پخش برنامه رادیویی و تلویزیونی و مخابراتی | ۳۱۳۵              | ۳         | شغل               | ۳۵۲۱               | مرکز آمار ملی ۳۵۲۱۳۱      |
| ۹                               | اپراتور تابلو   | ۱۳۹۲/۰۷           | ۳         | شغل               | ۷۴۲۱               | برنامه درسی ۷۴۲۱۳۱        |
| ۱۰                              | تصویربردار و فیلم‌بردار   | ۱۳۹۸/۰۸           | ۳         | شغل               | ۳۵۲۱               | برنامه درسی ۳۵۲۱۳۳        |
| ۱۱                              | متصدی خط مونتاژ خودکار  | ۸۱۷۱              | ۲         | شغل               | ۸۲۱۲               | مرکز آمار ملی ۸۲۱۷۳۳      |
| ۱۲                              | متصدی روبات‌های صنعتی   | ۸۱۷۲              | ۳         | شغل               | ۸۲۱۷               | مرکز آمار ملی ۸۲۱۷۳۴      |

## جدول ۳. میزان سازگاری نظام جامع فنی و حرفه‌ای و مهارتی با برنامه درسی نظام جدید فنی و حرفه‌ای (۳-۳-۳)

| ردیف | مؤلفه‌های اصلی نظام جامع فنی و حرفه‌ای          | برنامه درسی تربیت هنرجویان (دانش‌آموزان)  |        |
|------|---|---|--------|
|      |   | فنی و حرفه‌ای   | مهارتی |
| ۱    | نوآوری و کارآفرینی                              | *   |        |
| ۲    | اخلاق حرفه‌ای                                   | *   |        |
| ۳    | استاندارد شایستگی و استاندارد ارزشیابی ملی      | *   |        |
| ۴    | استاندارد آموزش                                 | *   |        |
| ۵    | استفاده از نظام‌های طبقه‌بندی مشاغل و حرف جهانی | *   |        |
| ۶    | توسعه حرفه‌ای شغل‌ها                            | در توسعه حرفه‌ای برنامه درسی نظام جدید، سطح کارگر ساده و کارگر ماهر، یک در نظر گرفته شده است. |        |
| ۷    | صلاحیت حرفه‌ای (در سطوح عمومی، غیرفنی و فنی)    | *   |        |
| ۸    | انواع شایستگی حرفه‌ای (عمومی، غیرفنی و فنی)     | *   |        |

## جدول ۴. شاخص‌های پیشنهادی برای رتبه‌بندی هنرآموزان

| ردیف               | قلمرو شایستگی‌ها                         | شاخص‌های عملکردی شایستگی در آموزش و تربیت حرفه‌ای هنرآموزان | ساعت (سال) آموزش | امتیاز کسب شده |
|--------------------|--|---|------------------|----------------|
| ۱                  | حرفه معلمی (شایستگی‌های عام پداگوژیک)    |   |                  |                |
| ۲                  | حرفه هنرآموزی (شایستگی‌های خاص پداگوژیک) |   |                  |                |
| ۳                  | شایستگی‌های فنی رشته                     |   |                  |                |
| تجربه آموزشی مرتبط |  |   |                  |                |
| جمع                |  |   |                  |                |

### پی‌نوشت‌ها

۱. ابلاغی مقام معظم رهبری
۲. بند د. هماهنگی در سیاست‌گذاری و مدیریت در برنامه‌ریزی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای کشور به‌عنوان یک نظام منسجم و پویا متناسب با نیاز کشور.
- بند ه. کاربست چارچوب صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی به‌صورت منسجم برای ارتباط صلاحیت‌ها، مدارک و گواهی‌نامه‌ها در سطوح و انواع مختلف در حوزه حرفه و شغل در جهت به رسمیت شناختن یادگیری مادام‌العمر و تعیین شایستگی‌های سطوح مختلف مهارتی.

### منابع

۱. اسماعیلی، مهدی (۱۳۹۲). طراحی مفهومی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در دوره دوم متوسطه و اعتباربخش آن. دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کار دانش. سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی.
۲. طراحی و تدوین فرایند برنامه‌ریزی درسی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای (۱۳۹۲). دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کار دانش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی.
۳. اسناد برنامه درسی درسی پایه‌های دهم، یازدهم و دوازدهم رشته حمل و نقل (۱۳۹۴). دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کار دانش. شورای برنامه‌ریزی درسی حمل و نقل.
۴. اسناد برنامه درسی درسی پایه‌های دهم، یازدهم و دوازدهم رشته فتوگرافیک (۱۳۹۴). دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کار دانش. شورای برنامه‌ریزی درسی فتوگرافیک.
۵. برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی، مصوب شورای عالی آموزش و پرورش. ۱۳۹۱.
۶. سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش. مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۹۰.
۷. سند راهنمای برنامه درسی رشته حمل و نقل (۱۳۹۲). دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کار دانش. شورای برنامه‌ریزی درسی حمل و نقل.
۸. سند راهنمای برنامه درسی رشته شبکه و نرم‌افزار رایانه (۱۳۹۲). دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کار دانش. شورای برنامه‌ریزی درسی رشته شبکه و نرم‌افزار رایانه.
۹. سند راهنمای برنامه درسی رشته فتوگرافیک (۱۳۹۲). دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کار دانش. شورای برنامه‌ریزی درسی فتوگرافیک.
۱۰. قانون نظام جامع آموزش و تربیت فنی و حرفه‌ای و مهارتی. مصوب مجلس شورای اسلامی. ۱۳۹۶.